

Türkiye | Mayıs 2020

TÜRKİYE'NİN ENERJİ MERKEZİ OLMA HEDEFİ VE DOĞAL GAZ PİYASASI MEVZUATINA İLİŞKİN GÜNCEL DEĞERLENDİRMELER (2. BÖLÜM)

(Assessment of Turkey's Aim to Become an Energy Hub and Natural Gas Market - Part 2)

(Bu makale 25 Mayıs 2020 tarihinde Av. Dr. Umut Kolcuoğlu'nun Dünya Gazetesi'ndeki Hukuk Notları başlıklı köşesinde yayımlanmıştır.)

Türkiye'nin, enerji kaynaklarına sahip ülkeler ile yüksek enerji talebine sahip ülkeler arasındaki stratejik konumu itibarıyla, bir enerji geçiş ülkesi olduğuna ve ülkemizin kısa ve orta vadede özellikle doğal gaz ticareti bakımından bölgesel bir enerji merkezi (energy hub) haline gelme hedefine bir önceki yazımızda değinmiştik. Bu yazımızda ise, kısaca doğal gaz ticaretinin ana hatlarını ortaya koyacak ve sektörün taleplerini karşılayacak güncel mevzuat alt yapısı ihtiyacına ilişkin değerlendirmelerimize yer vereceğiz.

Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun 2001 yılında yürürlüğe girmesi ile BOTAŞ artık doğal gaz ithalatı alanında tekel durumda olmasa da sektör açısından hala kilit konumda. Piyasanın liberalleşmesinde Kanunun yürürlüğe girmesinin etkisi yadsınamaz. Öte yandan, piyasada rekabeti korumaya yönelik yasal düzenlemelerin varlığına rağmen, ne yazık ki doğal gaz piyasasının liberalizasyon sürecinin ithalat konusunda ciddi bir ilerleme sağladığını söylemek mümkün değil. Örneğin, ithalatçı olmaya aday şirketlerin, BOTAŞ'ın boru hattıyla doğal gaz ithal etmek üzere sözleşme akdettiği ülkelerden doğal gaz ithal etmesi kural olarak hala yasak. Kanunda özellikle bu sınırlamalar hakkında diğer piyasa oyuncuları lehine değişiklikler yapılması, kanaatimizce doğal gaz piyasasının liberalizasyon sürecinin en önemli parçası olur.

Özelleştirme süreci doğal gaz piyasasındaki liberalleşmenin bir diğer önemli ayağını oluşturuyor. Şehir içi doğal gaz dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesi sürecinin tamamlanmasını sağlayacak teşvik ve benzeri düzenlemeler de yine doğal gaz piyasası mevzuatında yapılacak olası bir güncelleme kapsamında ele alınabilir. Bu kapsamda İGDAŞ'ın özelleştirilme sürecinin tamamlanması da elbette oldukça önemli.

Türkiye gaz piyasasının liberalizasyonu için BOTAŞ'ın özellikle iletim ve ticaret ayaklarının ayrıştırılması ise ele alınması gereken bir diğer konu. Kanunda yer alıyor olmasına rağmen BOTAŞ'ın iletim, LNG tesisi işletimi, depolama ve sair diğer doğal gaz piyasası faaliyetlerinin ayrı ayrı gerçekleştirilmesi amacıyla üç ayrı tüzel kişiliğe ayrıştırılması süreci henüz tamamlanamadı.

KOLCUOĞLU DEMİRKAN KOÇAKLI

Bu da BOTAŞ'ın bölünme/ayırışma süreci ile ilgili olarak Kanunda bugün dahi bir güncelleme ihtiyacı olduğuna işaret ediyor.

Doğal gazın ithalattaki payı ve Rus gazına bağlılığımız durumu göz önünde bulundurulduğunda, LNG ve diğer ülkelerden doğal gaz ithalatı da öne çıkan bir konu. Bu da bir diğer önemli konuyu, doğal gaz ve LNG depolama tesislerinin yeterli olup olmadığı sorusunu akıllara getiriyor. Doğal gaz piyasası mevzuatında yapılabilecek bir güncellemenin, yeni depolama tesislerinin yaratılmasını teşvik etmek amacıyla belirli düzenlemeler öngörmesi de oldukça işlevsel olabilir. Tuz Gölü depolama tesisinin planlanan kapasite artışının en kısa sürede gerçekleştirilmesinin yanı sıra, yeni depolama tesislerinin açılması için yatırımcılara teşvikler getirilmesinin, kısa ve uzun vadede, Türkiye'nin doğal gaz ihtiyacının farklı kaynaklardan sağlanabilmesinin önünü açacağı bir gerçek.

Ülke çapında uzun soluklu bir arz güvenliği sağlanması için gerekli bir diğer unsur ise arz çeşitliliğinin sağlanması. Kaynakların çeşitlendirilmesi her ne kadar enerji alanındaki önceliklerden biri olsa da doğal gaz mevzuatında kaynak çeşitlendirilmesine yönelik herhangi bir düzenleme yer almıyor. Bu anlamda, mevzuat kapsamında arz güvenliğinin bir ayağı olarak kaynak çeşitliliğine yer verilmesi de kanaatimizce değerlendirilebilecek bir diğer husus.

Tüm bunların yanı sıra, serbest tüketici limitinin kaldırılması veya sifıra indirilmesi, yan hizmetler piyasasının oluşturulması, özellikle dağıtım sözleşmeleri özelinde öngörülen damga vergisi yükümlülüğü başta olmak üzere doğal gaz ticareti kapsamında öngörülen vergisel yükümlülüklerin, yeni teşebbüslerin pazara girişini kolaylaştıracak şekilde gözden geçirilmesi, üçüncü kişilerin doğalgaz şebekesine erişiminin önünün açılması, eş zamanlı veri akışını mümkün kılan doğal gaz pazarı veri alt yapısının kurulması gibi konuların da doğal gaz mevzuatında yapılabilecek bir güncellemede ele alınması gereken hususlar olduğunu söylemek mümkün. Sonuç itibarıyla, Kanunun yürürlüğe girmesi ile hedeflenen liberalizasyon süreci zaten kısmen gerçekleşmiş durumda. Bundan sonra yapılacak güncellemeler, kanaatimizce gerek piyasa şartlarında rekabetin sağlandığı bir pazara erişilmesini sağlayacak gerekse yatırımcılar nezdinde ülkemizin mevzuat riskinin yüksek olduğu ülkeler arasından sıyrılmasına katkı sağlayacak.

İLETİŞİM

Av. Dr. Umut Kolcuoğlu

ukolcuoglu@kolcuoglu.av.tr